

Posudek oponentky diplomové práce

Jméno diplomantky: Adriana Palánová

Téma a rozsah práce: Koncepce OSN na udržení světového míru a bezpečnosti (71 stran textu)

Datum odevzdání: listopad 2009

Aktuálnost (novost) tématu

Téma, které diplomantka zvolila, je velmi zajímavé. Téma je zmiňováno v obecné rovině nejen v zahraničních, ale i v českých publikacích. Více do hloubky se mu věnují spíše publikace zahraniční, byť i v ČR není opomíjeno; nepatří ale mezi opakovaně zpracovávaná témata. Jde tedy o téma, ke kterému je poměrně dost literatury, ale zároveň není v této podobě běžně zpracováváno.

Autorka se konkrétně zabývá problematikou Organizace spojených národů (dále OSN) a vlivem a přínosem této organizace k udržení světového míru a bezpečnosti. Vzhledem k novým výzvám, které mezinárodní právo a mezinárodní vztahy neustále přinášejí, jde o téma, které lze pojmout velmi aktuálně - což autorka v podstatě učinila.

Náročnost tématu

K danému tématu existuje řada primárních i sekundárních pramenů. Jako poměrně náročné se mi obecně jeví – právě s ohledem na množství pramenů – především vymezení tématu práce jako takové a následně stanovení teze, jejímuž zkoumání bude práce zasvěcena. Jde také o téma, na něž (či na určité jeho aspekty) má řada autorů a autorek vyhraněná stanoviska a to často protichůdná – z pohledu nauky mezinárodního práva rozhodně není jeho hodnocení ustálené. Všechny výše uvedené skutečnosti znamenají, že téma může být pro zpracování tématu v rámci diplomové práce (byť v pátém ročníku studia oboru právo) velmi obtížné a nesmírně náročné.

Kritéria hodnocení práce

Formální stránka:

Práce má všechny formální náležitosti diplomové práce. Práce má velmi dobrou a vyváženou strukturu, členění je logické a jednotlivé kapitoly na sebe věcně navazují. Autorka samostatně pracovala s příslušnými dokumenty i sekundárními prameny. Autorka plně využila literaturu domácí i zahraniční, o čemž svědčí i seznam literatury; poznámkový aparát hodnotím jako kvalifikovaný. Užitečný je i seznam zkratk.

Připomínky mám ale k jazykové úrovni elaborátu. Namátkou mohu uvést to, že autorka použila uprostřed věty slovní spojení definice agrese s velkým počátečním „d“ (s. 9), či slovo „vydefinování“ (pojmu, s. 11), špatně byla také umístěna čárka ve větě na s. 21 „nezávislých, států“, na s. 33 hovoří o tom, že „rezoluce schválila státům (...) užít sílu“ apod. Určité nepřesnosti v používání slov však především měly na některých místech práce za následek špatnou srozumitelnost zamýšlených sdělení. Např. na s. 14 použité slovní spojení „souhlas konfliktních stran“, jehož autorkou zamýšlený význam jsem zprvu nepochopila, na s. 14 věta „Diplomatické jednání za úspěšného postupu může dojít k navození důvěry mezi stranami a ke snaze vyřešit konflikt“ nedává příliš smysl, stejně tak překlad citace z publikace, kterou autorka uvádí v poznámce pod čarou č. 69 na s. 29 práce: „V roce 1995 nabízí méně ctižádostivou soustavu pro rozvoj mírových operací“. Nechápu ani autorčino sdělení na s. 8: „S ohledem na prostudování dějin (...) neexistuje více diskutabilní prostor pro přijetí řešení (...)“. Leckdy je jazykovými nepřesnostmi měněn i význam věcí: „Valné shromáždění OSN je mezinárodním orgánem OSN, jež byl založen v roce 1945...“ (s. 45). Tyto jazykové nepřesnosti jsou ostatně vidět i názvu práce. Co má na mysli autorka slovním spojením „Koncepce OSN na udržení světového míru a bezpečnosti“? V práci hovoří o problematice udržení světového míru a bezpečnosti a roli OSN v této otázce. Stejně tak definování cílů – diplomatka si za cíl své práce zvolila „prozkoumání a zmapování OSN a vývoj koncepce mezinárodní bezpečnosti a míru“, avšak OSN jako celek nezkoumá a nemapuje. Ačkoli jsem po přečtení práce autorčin úmysl pochopila, přesto bych očekávala v této oblasti v diplomové práci lepší úroveň, zejména tedy tam, kde může být důsledkem nepřesného vyjadřování i změna významu vět.

Obsahová stránka:

Diplomantka zvolila velmi zajímavou strukturu práce; od definování pojmů (byť je opět otázkou, co je pod dané názvy podkapitol subsumováno), přes rozdělení pravomocí jednotlivých orgánů OSN v oblasti zkoumané problematiky, přichází k otázce zákazu použití síly a nakonec k úpravě kolektivní bezpečnosti.

Jednotlivé části práce na mě působily stejně tak, jako na mě působila její jazyková úroveň: neuspořádaně co do jejich zpracování. Autorka si patrně vzala téma, které se jí zdálo zajímavé, přečetla si publikace, které našla, nějak si je vysvětlila a popsala. Nicméně volba tématu patrně nebyla proto, že by se jím autorka více zabývala, neboť již sám název není zcela jasný; stejně tak není jasný výběr publikací, při zpracování takového tématu by byla vhodná kritika pramenů, resp. určitý popis toho, jak se dané publikace k tématu vztahují (právě s ohledem na možnou vyhraněnost názorů autorů), aby sama autorka věděla, jak má s názory autorů naložit. Mám také určité nejasnosti ohledně pochopení některých závěrů autorkou. Ale, jak je výše uvedeno, téma je skutečně náročné a i z tohoto pohledu je třeba se na autorčinu práci dívat.

Práce je na mnoha místech popisná a právě v těchto popisných pasážích je práce nejsilnější. Autorka se snaží o popis dokumentů, se kterými pracuje, a to nikoli jejich citací, ale jejich určitým rozbořením. To je třeba určitě hodnotit kladně. Autorka také kapitoly zpracovává pečlivě a se záměrem vždy sdělit určitou věc, na kterou dále navazuje.

Autorka se občas dopouští jednoznačných soudů, ve kterých neodkazuje na pramen. Lze uvést např. následující: „Přesto 21. století přineslo mnoho nových a drastičtějších událostí (...)“, s. 8 – samozřejmě je to otázka názoru, ale ve srovnání s jakými událostmi autorka dochází k tomuto závěru? Srovnává s druhou světovou válkou? S výbuchem jaderné bomby v Hirošimě? S podmínkami v gulazích? Anebo na s. 54: „Obecně v mezinárodním společenství je Rada bezpečnosti vnímána jako orgán nereprezentující zájmy členských států, jako orgán nelegitimní“. Že by bylo možné hovořit o demokratickém deficitu, to snad, ale o nelegitimitě? V posledně zmíněném tvrzení je také vhodné na pramen, který dovedl diplomantku k této úvaze, odkázat – jak mohla dojít k závěru, že je něco vnímáno „obecně“?

K práci mám ještě několik připomínek. Autorka věnuje poměrně dost prostoru rezoluci Valného shromáždění OSN č. 377 (V). Vyvozuje, že „hlavním cílem této rezoluce bylo zaměnit těžiště kompetencí Rady bezpečnosti a Valného shromáždění a rozšířit kompetence Valného shromáždění (...)“. Uvádí též, že „Rada bezpečnosti přišla o své výsadní postavení v odpovědnosti za udržení míru“ (obě na s. 25). S těmito závěry bych ráda polemizovala, což by bylo možné např. při reakci diplomantky na první otázku při ústní obhajobě. Dále pak jen namátkou zmíním např. otázku řešení konfliktu mezi závazky členů OSN podle Charty OSN a jejich závazky podle jiných mezinárodních dohod (s. 12), které řeší již čl. 103 Charty, nikoli Deklarace o posílení mezinárodní bezpečnosti. Ale byť zde nyní zdůrazňuji řadu výhrad, jako pozitivní vidím to, že se autorka danými dokumenty zabývala. Diplomantka mohla – jakkoli by to nebylo správné a postačující – zůstat u prostého popisu přijatých dokumentů a citací děl,

avšak to, že šla dále (a byť se ne vždy shodují s jejím názorem), příp. z její strany došlo k nepochopení, neubírá na pozitivním hodnocení její snahy.

Jako velmi dobré hodnotím dále používání judikatury Mezinárodního soudního dvora na místech, kde to bylo vhodné a potřebné.

Přes veškeré výše uvedené výhrady práci doporučuji k obhajobě. Je vidět, že si autorka dala s jejím zpracováním práci a že se o zpracování problematiky opravdu snažila. V předběžném hodnocení práce se kloním spíše k hodnocení „dobře“.

Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Při ústní obhajobě by se mohla diplomantka zaměřit na následující otázky:

1. Jak podle názoru autorky - v návaznosti na to, co říká o možnostech řešení sporů mezi státy na s. 14 své práce (kapitola VI Charty), možných dalších řešeních (kapitola VII Charty), a o deklaraci VS OSN 377 (V) na s. 24, 25 – mělo vypadat řešení konfliktu Ruska a Gruzie v roce 2008? Proč ale došlo k takové situaci, jaké jsme nakonec byli svědky?
2. Jaký je autorčín názor na tzv. humanitární intervenci? Považuje ji za mezinárodním právem přijímané řešení?

V Praze dne 27. 12. 2009

Mgr. Věra Honusková
Oponentka diplomové práce